

Projekt SHIFT: kaj smo se naučili o sodelovanju meščank in meščanov na poti Ljubljane do podnebne nevtralnosti

Mestna občina
Ljubljana

Financira
Evropska unija

Izkušnje Inovacijskega stičišča Info točka Misija 100 in izsledki raziskav 2025—2026

Prehoda v podnebno nevtralnost mesto ne more doseči le z nadgrajevanjem infrastrukture in storitev ter uvajanjem novih ukrepov, ampak ključno vlogo v tem procesu igra tudi **sodelovanje različnih deležnikov**, predvsem prebivalcev, ki morajo spremembe ozvesti, da bi razumeli njihov pomen v vsakdanjem življenju ter hkrati imeli možnost, da pri prehodu sodelujejo in tako postopoma spreminjajo svoje navade.

V okviru projekta SHIFT je Info točka Misija 100 z raznolikim programom dogodkov za različne javnosti na temo trajnostnega razvoja služila kot inovacijsko **stičišče za preizkušanje različnih načinov vključevanja prebivalcev** in drugih deležnikov **v trajnostni razvoj mesta**. Da bi svoje hipoteze podprli s podatki, smo kot del projekta pripravili **spletno raziskavo**, v katero je bilo vključenih več kot 1000 sodelujočih, ki smo jih spraševali o odnosu do podnebnih sprememb ter o trajnostnem razvoju v mestu. Raziskavo smo izvedli dvakrat, v začetni fazi projekta in znova ob koncu, čez eno leto. Odgovore smo primerjali in v svojih izsledkih upoštevali, kaj se je v enem letu spremenilo na področju trajnosti. Da bi dobili še boljši vpogled v mnenje o programu, ki smo ga pripravljali v Info točki, pa smo oblikovali in **izvedli anketo o izkušnji obiskovalcev Info točke** ter več krajših **anket po tematskih sklopih dogodkov** na teme krožnega gospodarstva, digitalnih vsebin, zelenih delovnih mest ter veščin in odnosa mladih do podnebnih sprememb.

Podatki so nam razkrili, da je zaskrbljenost zaradi podnebnih sprememb med prebivalci mesta velika. Leta 2026 sta bili zaskrbljeni ali zelo zaskrbljeni približno dve tretjini vprašanih, več kot polovica prebivalcev pa je zaradi podnebnih sprememb že spremenila nekatere vsakodnevne navade, vendar le manjši delež jasno zaznava napredek mesta na poti do podnebne nevtralnosti. Tako smo v času projekta še bolj poglobljeno iskali načine, kako podnebni prehod približati prebivalcem, kako jih osveščati

o konkretnih ukrepih in njihovih koristih, spodbujati k sodelovanju in bolj trajnostnemu ravnanju ter hkrati bolje razumeti, kaj jih pri tem motivira ali ovira. Raziskovali smo tudi, kako nagovoriti različne skupine ter aktivnosti prilagoditi njihovim potrebam in interesom ter kako jih najlažje doseči, da bi podnebne tematike prešle iz zgolj teoretičnih razprav **v praktične akcije z dolgoročnim učinkom** za višjo kakovost bivanja v mestu.

Izsledki raziskav in spoznanja iz prakse

1. Od dobre izkušnje do širšega dosega

Prepoznavnost Info točke se je med letoma 2025 in 2026 povečala s 13 % na 16 %. Hkrati so odzivi tistih, ki jo poznajo ali obiščejo, zelo pozitivni: **79 % prebivalcev**, ki stičišče poznajo, meni, da **prinaša koristne in inovativne rešitve**, med anketiranimi obiskovalci pa jih je 99 % svojo izkušnjo ocenilo kot dobro ali odlično.

Ta podatek je tako odprl pomembno vprašanje: kako razširiti dobro izkušnjo obiskovalcev Info točke na še več ljudi, ne da bi s tem izgubili koristnost in inovativnost programa? Večina anketiranih obiskovalcev nas je obiskala zaradi določenega dogodka, 91 % vprašanih pa bi zanimale **podobne trajnostne aktivnosti tudi drugod po Ljubljani**, ne le v prostorih Info točke.

V ta namen smo razvili tudi **mobilno enoto**, s katero smo se želeli približati prebivalcem v njihovem lokalnem okolju, torej tam, kjer živijo, delajo in preživljajo svoj prosti čas.

V okviru projekta smo na šestih dogodkih v različnih četrtih skupnostih in za različne javnosti tako dosegli 430 oseb, ki navadno ne zahajajo v središče mesta, kjer je Info točka Misija 100. Podoben pristop je mogoče vpeljati tudi v druga lokalna okolja: stalno točko z rednim programom je smiselno **nadgrajevati z enkratnimi dejavnostmi v mestnih četrtih**, na lokalnih dogodkih in v javnih prostorih, ki so jih prebivalci že usvojili.

2. S praktičnimi delavnicami do teoretičnega znanja

Program Info točke se je skozi projekt razvijal na podlagi izkušenj z različnimi oblikami vključevanja. Sprva je bilo več poudarka na strokovnih vsebinah, kot so predavanja in strokovni pogovori, pri katerih je zanimanje za težje strokovne teme upadalo, udeleženci pa so kot pasivni poslušalci težje našli motivacijo za prevzemanje **aktivne vloge v trajnostnih akcijah**. Sčasoma smo zato program prilagodili in se osredotočili na pripravo **več manjših praktičnih delavnic**: od popravil koles in delavnic šivanja do ustvarjalnih delavnic in izmenjevalnic. Svoje ugotovitve smo podprli z rezultati anket: kar **66 % vprašanih obiskovalcev** Info točke je kot najbolj zanimivo obliko trajnostnega dogodka v Info točki izbrala **praktično delavnico**.

Po naših izkušnjah vključevanje tako ni le posredovanje informacij — **praktične aktivnosti so lahko le vstopna točka v širšo trajnostno temo**, saj so obiskovalci dogodkov s pomočjo novega pridobljenega praktičnega znanja spoznali tudi druge zanimive teme s področja trajnosti, ki so jih lahko prenesli v svoj vsakdan. Pred dogodkom o digitalnem čiščenju se je na primer le polovica udeležencev zavedala negativnih vplivov t. i. digitalnih odpadkov na okolje, po njem pa so skoraj vsi **poročali o novem znanju**.

V projektu pa pozornosti nismo posvečali le prebivalcem, ampak smo s povezovanjem različnih oddelkov mestne uprave in sodelovanjem med njimi prišli do podobnih zaključkov, in sicer, da je s **praktičnimi delavnicami možno doseči večji učinek**. Po teoretičnem usposabljanju o vedenjski znanosti so udeleženci delavnice pridobljeno znanje uporabili pri konkretnem okoljskem izzivu, kjer so zasnovali in izvedli **vizualne spodbude** za pravilnejše ravnanje z odtoki za meteorno vodo, ki je za kar **75 % izboljšala stanje** po intervenciji v prostoru.

Tako kot so se udeleženci raznolikega programa na podlagi praktičnih primerov učili o trajnostnosti, tako se je tudi projektna skupina s preizkušanjem pristopov naučila pridobiti največji učinek iz sodelovanja deležnikov v trajnostnem razvoju.

3. Včasih ni težava motivacija, ampak dostopnost

Raziskava med 89 udeleženci dogodkov **o krožnem gospodarstvu** je pokazala, da so bile nekatere trajnostne navade med njimi že precej razširjene. Pri tistih, ki so jih izvajali redkeje, smo zato preverili, kaj jim pri tem predstavlja oviro. Najpogosteje so navedli pomanjkanje informacij, slabšo dostopnost popravil ali rabljenih izdelkov ter pomanjkanje časa. Hkrati so udeleženci izrazili **zanimanje za popravljavnice, izmenjevalnice in skupnostne delavnice**. To kaže, da lahko lokalno okolje trajnostno ravnanje spodbuja tudi tako, da prebivalcem ponudi **konkretne in dostopne možnosti za popravilo, ponovno uporabo ali izmenjavo**.

Izkušnja tako kaže, da ozaveščanje samo po sebi ni vedno dovolj. Trajnostna izbira je lažja, ko prebivalci vedo, katere možnosti imajo na voljo, kje jih lahko najdejo ter jih preprosto in na finančno ugoden način vključijo v svoje vsakdanje življenje.

4. Različne skupine dosežemo na različne načine

Podatki kažejo, da zanimanje za podnebne teme obstaja med vsemi generacijami, vendar zanimanje še ne pomeni, da bomo različne skupine dosegli in pritegnili na enak način. Pomembno ni le, **kaj sporočamo**, ampak tudi, **kje in kako prebivalce nagovorimo**. Mlajši prebivalci na primer informacije

pogosteje spremljajo prek družbenih omrežij in komunikacije v javnem prostoru, starejši pa pogosteje prek časopisov, spletne strani Mestne občine Ljubljana in e-novic mesta.

Če želimo v dejavnosti vključiti širši krog prebivalcev, je smiselno **kombinirati različne komunikacijske kanale** ter preveriti, katere vsebine in oblike sodelovanja so posameznim skupinam bližje. Izkušnja projekta SHIFT tako kaže, da **vključevanje prebivalcev ni enoten pristop** za vse, ampak zahteva različne poti do različnih skupin, pri čemer naj **komunikacijske aktivnosti usmerjajo zbrani podatki**.

5. Raziskovanje in podatki naj pomagajo usmerjati aktivnosti

V projektu SHIFT smo povezali širše mestne raziskave s krajšimi anketami med udeleženci dejavnosti. Mestni raziskavi sta pokazali širšo sliko stališč, navad in potreb prebivalcev ter omogočili primerjavo med letoma 2025 in 2026. Krajše ankete pa so pomagale razumeti, kdo se dejavnosti udeležuje, kaj obiskovalce pritegne, kako jih doživljajo in kaj jih bo zanimalo v prihodnje.

Različne raziskave so tako **služile različnim namenom**, skupaj pa so **pomagale usmerjati nadaljnje aktivnosti**. Širša raziskava lahko pokaže, katere teme potrebujejo več pozornosti, kratke ankete pa omogočajo sprotno preverjanje odzivov in prilagajanje programa ter aktivnosti. S ponovitvijo širše raziskave lahko nato spremljamo tudi, kaj se skozi čas na ravni mesta spreminja.

Kako lahko izkušnje Ljubljane uporabijo druga mesta

Prek projekta SHIFT smo izoblikovali enega od možnih načinov, kako organizirati stik s prebivalci in jih vključevati v podnebni prehod. Za podoben pristop v drugih mestih ni nujno treba vzpostaviti posebnega inovacijskega stičišča ali programa v enaki obliki. **Dejavnosti** je mogoče **umestiti v mestni javni prostor**, jih izvajati v posameznih **mestnih četrtih** ali jih prebivalcem približati s pomočjo **mobilne enote**. Najpomembneje je **prepoznati aktivnosti**, ki jih je **lokalna skupnost** že **usvojila**, ter poiskati **presečišča akcij** s tematikami trajnostnega razvoja in podnebne nevtralnosti.

Naša izkušnja kaže predvsem to, da je smiselno **povezati stalno mesto za stik** s prebivalci, **praktične dejavnosti** in **sprotno spremljanje** njihovih **odzivov**. Pri tem so se kot posebej zanimive pokazale dejavnosti, pri katerih lahko prebivalci tudi sami sodelujejo, nekaj preizkusijo ali pridobijo uporabno znanje — od popravil in izmenjevalnic do ustvarjalnih delavnic. **Praktična dejavnost je lahko vstopna točka v širšo trajnostno temo, novo znanje** pa prebivalcem ponudi **konkretne možnosti za bolj trajnostno ravnanje** v vsakdanjem življenju.

Pomembno je tudi, kako prebivalcem predstavimo podnebne ukrepe. Če pojasnimo njihov namen in konkretne koristi, lahko širši

cilj podnebne nevtralnosti postane bolj viden in oprijemljiv. Hkrati trajnostno ravnanje olajšamo, če prebivalci vedo, katere možnosti so jim na voljo in kje jih lahko najdejo. Različne skupine pa je smiselno nagovarjati na različne načine ter temu **prilagajati komunikacijske kanale, vsebine in lokacije dejavnosti**.

Pred začetkom programa lahko mesto **z mestno raziskavo** preveri, katere teme prebivalci štejejo med pomembne in kako želijo prejemati informacije. Za sprotno spremljanje pa ni treba vsakič izvajati obsežne raziskave. Nekaj **kratkih vprašanj po določenem dogodku** lahko pokaže, zakaj so ljudje prišli, kaj so izvedeli, kaj jih ovira in kaj bi jih zanimalo v prihodnje. Takšne ugotovitve lahko pomagajo pri prilagajanju programa, širšo mestno raziskavo pa je mogoče po določenem obdobju ponoviti in **spremljati spremembe**, ki so se zgodile v vmesnem obdobju.

Izkušnja Ljubljane kaže, da je mogoče podoben pristop prilagoditi različnim lokalnim okoljem. **Ključna ni sama oblika Inovacijskega stičišča, temveč način dela:** biti v stiku s prebivalci, podnebne teme približati s konkretnimi in praktičnimi dejavnostmi, spremljati odzive ter se na podlagi pridobljenih izkušenj sproti prilagajati.

POSLUŠAMO

kaj prebivalci mislijo,
potrebujejo in kaj jih ovira

PREVEDEMO

širše podnebne cilje
v konkretne lokalne teme
in koristi za prebivalce

PRIBLIŽAMO

dejavnosti in informacije ljudem tam,
kjer živijo in preživljajo svoj čas

OMOGOČIMO

da prebivalci nekaj spoznajo,
preizkusijo, prispevajo ali
uporabijo v praksi

PREVERIMO

koga smo dosegli, kaj smo se
naučili in kaj lahko izboljšamo

PRILAGODIMO

načrtovanje programa
in aktivnosti na
podlagi ugotovitev

Projekt SHIFT v številkah

74

organiziranih dogodkov v Info točki Misija 100

več kot 3100

obiskovalcev Info točke Misija 100
v času projekta SHIFT

6

dogodkov mobilne Info točke Misija 100,
s katerimi smo aktivnosti prenesli
izven mestnega središča in dosegli

430 prebivalcev

2

vzorčni mestni raziskavi, izvedeni
v razmiku približno enega leta

2192

anketirancev v raziskavah v letih 2025 in 2026

149

anketiranih obiskovalcev Info točke Misija 100

99 %

obiskovalcev Info točke Misija 100 je
izkušnjo ocenilo kot dobro ali odlično

97 %

obiskovalcev meni, da Info točka Misija
100 prinaša koristne in inovativne rešitve

79 %

prebivalcev, ki poznajo Info točko
Misija 100, jo ocenjuje pozitivno

91 %

vprašanih obiskovalcev Info točke Misija 100
bi morda ali zagotovo zanimale trajnostne
dejavnosti tudi drugod po Ljubljani

77 %

mladih udeležencev je zaskrbljenih ali zelo
zaskrbljenih zaradi podnebnih sprememb

71 %

mladih udeležencev vidi ukrepe
ozelenjevanja kot najbolj učinkovite pri
prilagajanju na podnebne spremembe

90 %

udeležencev raziskave o zelenih delovnih
mestih meni, da so ta pomembna
za današnje gospodarstvo

Deset glavnih ugotovitev projekta SHIFT

1. Meščani in meščanke podnebne spremembe ocenjujejo kot pomemben izziv, ki jih skrbi in vpliva na njihovo vsakdanje življenje.
2. Trajnostne navade so že del vsakdana številnih prebivalcev, vendar na poti ostajajo konkretne ovire.
3. Trajnostni napredek naj bo viden — njegov namen in učinki pa jasno razloženi.
4. Podnebne ukrepe približajmo s pomočjo konkretnih koristi za vsakdanje življenje.
5. Trajnostna izbira je lažja, če je preprosta, dostopna in dosegljiva.
6. Informacije dobijo večjo vrednost, ko jih povežemo s praktično izkušnjo.
7. Različne skupine zahtevajo različne načine nagovarjanja in vključevanja.
8. Ne čakajmo, da prebivalci pridejo do nas — srečajmo se z njimi tam, kjer so.
9. Odzive prebivalcev uporabimo za sprotne prilagajanje komuniciranja in aktivnosti.
10. Preizkusimo, spremljajmo, učimo se in prilagodimo — nato proces ponovimo.